

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NANDOR

Felolvasó szerkesztő: MARÓTI SÁNDOR

Antiszoциális lakáspolitikai

Írta: Megyeri Ferenc mérnök.

Egy idő óta kimaradtak a lakásproblémát tárgyaló azon cikkek, amelyek annak megállapításával kezdődtek, hogy a lakás-ínség immár türelhetetlen, majd rövidebb-hosszabb okfejtés után azt állapították meg, hogy ezen most már csak építkezéssel lehet segíteni s azzal végződtek, hogy miután a megoldást célzó összes eddigi javaslatok alapjukban hibásak voltak, a cikkíró megjelölte az egyetlen lehetséges, könnyen keresztülvihető, szinte kézenfekvő megoldási módot. Ha a cikkíró lakásbérlő volt, akkor még némi célzás is történt a háztulajdonosok kapzsi és embertelen tulajdonságaira, ha viszont háztulajdonos volt, úgy a sorok között ott rejtett az a megállapítás, hogy a lakásprobléma megoldásának útjában legfőképpen az áll, hogy a lakók túlságosan hozzászórtak az ingyenlakás előnyeire.

Alig lehet kétséges, hogy a lakáskérdés megvitatásában beállott relativ csend nem magyarázható azzal, hogy a feszültség lényegesen enyhült volna, hanem csakis azzal, hogy a lakbértörvény intézkedései az üzletbérek tekintetében a szabad egyezkedés elvét állították helyre, a lakbérekre és bérletekre vonatkozólag pedig nemcsak hosszú lekötöttséget rendeltek el, hanem némi reményt hagytak arra is, hogy a terminus lejártá után a törvényhozás kényes helyzetben újabb meghosszabbítást fog engedélyezni.

Érdekes közelebbről megtekinteni azokat a hatásokat, amelyeket a lakáskérdésnek a lakbérleti törvény által való szabályozása a különböző irányokban kiváltott. Alig fogunk tudni ugyanis elzárkózni annak megállapítása elől, hogy a jelenlegi lakáspolitikai úgy a törvényhozás által adott irányításban, mint a helyi hatóságok által való magyarázatban és alkalmazásban, valamint legtöbb következményben a kétségbevonhatatlan jószándék mellett is — antiszoциális és éppen a leginkább védelemre szoruló osztályoknak árt legerősebben.

A hatósági kezdeményezések. Ma már nem lehet nálunk azon vitázni, vajjon a lakáskérdésnek építkezések útján való megoldásánál a kezdeményezés a hatóságoktól, vagy az e célra külön nem szervezkedett s tisztán az egyéni szükség által kényszerített társadalomtól fog-e kiindulni. Nálunk sajnos, semmi komoly, sikeres kezdeményezés a hatóságoktól ki nem indult. Az „építkezésre felbátorító” törvény nem hatottot végére. Nemesak hogy hosszabb adós és illetékmentesség, olcsó kölcsön, szállítási kedvezmény stb. adásával és egyéb méltán elvárható kedvezményekkel sem sietett a kormány az építkezni akarók támogatására, hanem még a kezdetben kilátásba helyezett minimális adókedvezményeket is visszavonta, sőt nem igényezett energikusan tisztázni azokat a félreértéseket sem, amelyek az építő közönségben a rekvirálásmenetségre vonatkozólag támadtak.

Városunk az építetők helyzetét még tovább nehezítette. A víz- és csatornázási díjaknak a bérérték után való százalékos

kivetése, a saját tulajdonban levő üzletbérek után kivetett, nem az aranyparitáshoz mért városi taxák, a vízvezetéki, villanyvilágítási, csatornázási hálózatok kiterjesztésének szinte lehetetlenné tétele, az érdekelteknek a kövezési és aszfaltozási munkálatok költségeihez való külön hozzájárultatása mind nem más, mint az építkezések rentabilitásának és ennélfogva az építési kedvnek talán nem tudatos és célszatos, de tényleges lecsökkentése.

Felére ezekkel a megnehezítésekkel az a néhány szükségbarakk, amelyet „ut alijuid facere videtur” városunk épített? A Nagyvárad Lakásépítő Részvénytársaság nagy lendülettel megindított terve elakadt a legelső kezdő lépés előtt; vajjon azok, akik eredetileg 50 millió lei alaptőkével alább nem akarták adni, megnyugodtak-e abban, hogy a nagyszabású terv e néhány szükségbarakká satnyult?

Ismétlően leírhatjuk, mint néhány év előtt, hogy a hatóságoktól az építkezés ügye elég támogatást kapna azáltal is, ha a külön megnehezítő intézkedések visszavonának.

Kisérletek az agrárreform útján. A város környékén az agrárreform alapján kiosztott telkek ugyancsak a lakáskérdés megoldását voltak hivatva elősegíteni. Ha a telek ingyen van, mégis csak inkább rászámhatják magukat az anyagi erővel rendelkezők az építkezésre. Rövidesen kiderült azonban, hogy az ajándékterület ellenére is rossz üzletet csinálna az, aki építene. A telek értéke ugyanis csak egy relative kicsiny, tört része az építkezés összköltségeinek, melyek többet tesznek ki a városon kívül, mint bent a városban. Ha pedig több költséggel a város közműveivel el nem látott részén az épület elkészült, kevesebbet ér, mintha relative kisebb költséggel a város közműveivel ellátott helyén épült volna. Mivel pedig a kiosztott területeket sem villamosvasúttal, sem vízvezetékkel, csatornázással, villanyvilágítással, útburkolattal, kellő közbiztonsággal stb. egyelőre a város ellátni nem képes, a telekkiosztás marad telekajándékozás, de egyelőre e néhány építési próbálkozás nem válik a lakáskérdés megoldásának részletévé, sőt az ingyen-telek olyanokat is határozatlanná tesz, akik különben anélkül már építésre szánták volna el magukat. Megemlítem még, hogy a város környékén épült apró házak nem is a kiosztott ingyen telkeken, hanem parcellázásokból vásárolt apró telkeken épültek, amelyeknek az agrárreformhoz csak egészen közvetett kapcsolatuk volt. Ezeknek az apró házaknak tulajdonosai szinte semmi előnyét nem érezték az agrárreform telekkiosztásának, melyben aligha a szociális szempontok voltak a döntők.

A háztulajdonosok. A lakbérleti törvény rendelkezései, főképpen pedig az üzletek felszabadítása, haladást jelentettek az előző állapothoz képest. A háztulajdonosoknak, sőt a Háztulajdonosok Szövetségének is előre az a passzív szerep jut, hogy megvárják az ingatlan-tulajdon fölött való szabad rendelkezés teljes visszaadását, mint ami a jelen társadalmi rendszerbe egyedül illeszthető be. Lakáspolitikánk antiszoциális volta azonban itt is éle-

sen kiütözik. Ugyanakkor, amikor a nagy üzleti házak tulajdonosai az üzleti bérek felszabadítása révén az arányos bért már elérték, sőt itt-ott túl is haladták, amikor a nagy lakásokat magukban foglaló ingatlanok relative jobban szituált tulajdonosai, a nagy lakásoknál engedélyezett tágabb bérhatárok révén ugyancsak jobban megközelíthetik a társadalmilag igazságos bérjövödelmet, a kislakásokat magukban foglaló házak omlanak, romlanak tovább, miután a progresszív jelszavú, de regresszív hatású lakbértörvény annyi jövedelemhez sem engedi jutni tulajdonosaikat, hogy házuk évtizedes elhanyagoltságát helyrehozzák. Nagyvárad mellékutcaiban és a külvárosokban évről-évre számos kisházacska így össze, válik menthetetlenné, a hasznavehető kislakások számát csökkentve, apró egzisztenciák vagyoniáját megsemmisítve, mert nincsen magas helyen annak propagálója, hogy a kisházak tulajdonosai a „háztulajdonosok” klasszisanak legajáról az őket inkább megillető proletár klasszis valamelyik felsőbb rétegébe átmínősíthessenek. Így nyerik el büntetésüket eljlesztő példa gyanánt azok, akik a nincstelen szegény osztályok részére mertek lakásokat építeni. Társadalmi jutalmazás, állami és hatósági támogatás helyett ez a félreismerett fontosságú osztály maga is leomló házai alá fog temettni.

A lakásbérlők. A háztulajdonosok helyzetének tükörképe gyanánt a lakásbérlők egyelőre birtokon belül arra várnak, hogy 1927. májusában a bérletek minimális emeléssel, vagy esetleg anélkül meghosszabbíttassanak. A Lakásbérlők Szövetsége pedig, mint társadalmi alakulat állandóságní kíván, sőt pozíciókat elfoglalni, figyelmen kívül hagyva, hogy efemer létét csak a lakbértörvény kényszerintézkedéseinek köszönheti. A lakáskérdés megoldására hat év óta még nem adott programot, nyilván azért, mert a lakáskérdés megoldása e nézőszögből egyszerűen a bérletek meghosszabbításával esik egybe. Ez az a pont, ahol az egész jelenlegi lakáspolitikai antiszoциális volta a legkárosabb.

A kislakások bérösszegének alacsonyra való kikényszerítése nemcsak az elhanyagolt házak számát növeli évről-évre, nemcsak a kislakások számát csökkenti, hanem abszolút elriasztja az apró tőkést attól, hogy a munkásosztály részére bér-lakásokat létesítsen. Évtizedek lesznek ahoz szükségesek, míg azokat a berágódott rétegeket, hogy mások, főként kisemberek számára gazdaságilag lehetetlen a bér-lakások építése, hogy a lakás kiutalt járandósága és nem ellenérték fejében való jogát engedés, ismét ki lehet küszöbölni. Eppen a Lakásbérlők Szövetségének volna feladata azt tagjai előtt világossá tenni, hogy a jelenlegi helyzet átmeneti s nem állandósítható. Azzal szolgálna legjobban védelemre szoruló tagjainak érdekét, ha elősegítené azon kisemberek megerősödését, akikből bérelni lehet.

A bérösszegek alacsony nyívójának

**Íratkozzon be
a Hegedűs Kölcsonkönyvtárba**

forszírozása teremtette meg a perifériák apró agyagházait. A bérletben lakást már nem kapó apró kisember kénytelen volt városi szabályozási terv, építési szabályrendelet, építési engedély, közegészségi követelmények s minden gátló körülmény figyelmen kívül hagyásával, garaskáit kis, romlatag, rövidlétű, szűk, egészségtelen viskókba beleölni, mert fedél nélkül csak nem maradhat.

Nagy visszaesést, évtizedes lassan elért társadalmi eredmények feladását jelentik e kis agyagházak. Gazdaságilag a kisemberek nélkülözések árán összekuporgatott megtakarításának értéktelen, állandóan létesítménybe való veszteséges befektetését jelentik. Ami lakást a kisember szabad egyezkedésnél 2000–3000 lelei elért volna, arra most 50–60,000 lei, rövid évek alatt elvesző tőkét áldozott. Várospolitikailag lehetetlen helyzet állott elő. Nagyvárad a falunál rosszabb, egészségtelenebb, szabályozatlanabb környékkel vettették körül, amelynek sem vize, sem útja, sem világítása, sem közbiztonsága, sem jövője, amely járvány esetén középkori állapotokat fog produkálni. Egészségesen e telepek és e lakások legtöbbje oly vívón áll, hogy szabályos lakhatási engedély részükre alig vona kiállítható. Generációk egészségére fog károsan kihatni e visszaesés.

Azok a szerencsés szerencsétlenek, akik viszont rozzant városi lakásukban bent tudtak maradni, ugyancsak kénytelenek az egészségi követelmények minimumáról is lemondani és zsúfolt, nedves, bűzös lakásaikban a lakbérémeletéstől rettegnek, holott egészséges gazdasági elvek mellett minden munkásnak meg kell kapnia azt a keresményt, amelyből a tisztességes lakás bére is épp úgy kitelik, mint ahogyan békében kitelt.

Összefoglalva mindezeket, lakáspolitikánk antiszociális és a törvényhozásnál, a hatóságoknál, a Házutalajdonosok és Bérlok Szövetségénél egyaránt revízióra szorul. Visszaállítandó mielőbb a tulajdon teljes szabadsága, minden bérleti kényszerszertől, rekvirálástól mentesen s az egészséges szabad gazdasági fejlődés a hatóság jóakaratú felügyelete, de nem állandó kényszerbeavatkozása mellett, szinte magától rövidesen meg fogja hozni a lakáskérdés megoldását.

A Cadum Kenőcs a kiütéseket eltünteti

A Cadum-kenőcs a szőkeket szárítja és eltünteti, egészséges, sima bőrt csinál. A bőrbajokból származó szenvedéseket el lehet kerülni, ha idejeben használjuk ezt a csodálatos gyógyszert. Rogton véget vet a viszketegségnek, a bőr minden daganatát vagy gyulladását enyhit és gyógyítja. A Cadum-kenőcs fontos az ekzema, furunkulózis, orvácák, ruh, gyulladás, kiütés, reszelős kéz, hemoroidok, fekély, var, kopaszág, csipések ellen. Gyógyszertárakban és drogeriákban kapható. Engros a Standard cégéjében, București.

Mindenemű zsákok, ponyvák, vásznak, kenderkötelek, zsinagek, locsolótömlők legelőnyösebben.

Radó Samu és Tsa
cégnél

Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 22.
Telefon szám 2-40

Hintaágyak, nyugágyak, tornaszerek
halászhálók és lóhálók.

Értesítem b. rendelőimet, hogy női- és gyermekruha szalonomat visszahelyeztem Strada Cazarnei (Kassányi utca) 3. szám alá, saját lakásomba.

Tenkey Józsefné

A nagyvárad mezőgazdasági munkakamara megalakítása

A törvényhozás ez év áprilisában alkotta meg a törvényt a mezőgazdasági kamarák felállításáról, amelyek a földművelés, erdőgazdaság és állattenyésztés érdekeit fogják szolgálni s gondoskodni arról, hogy a terményeket megfelelően értékesíthessék a földművesek, állattenyésztők és erdőtermelők.

A törvény végrehajtása megkezdődött s a választásra jogosultak névsorát mindentit összeállították. A választók a mezőgazdasági kamarába 17 tagot választanak s 11 hivatalból tagja lesz a kamarának. A tagság 5 évre szól.

Biharmegyében az egyes járásbíróságok végzik a névsor összeállítását s a választást. A választásra jogosultak névsorát a járásbíróságok tábláján függesztették ki s ma jár le a határidő a felelőzésre. Meg lehet felelőzni a listát, ha az érdekelte nincs felvéve, vagy jogosulatlanul vettek fel a névsorba.

Nagyváradon már jogerős a lista s tegnap terjesztette fel a törvényszék elnöke a névsort Bajor Antal táblabíró, a járásbírószá vezelője. Nagyváradon hetvenhét választó van a listában:

Dr Popovici Nicolae prefektus, dr Bucico Coriolan polgármester, dr Mangra Demeter főügyész, dr Vostinar János főjegyző, dr Manolescu Ion agráratanácsos, Bogdan Pál agráratanácsos, Straub Domokos agronom, Papp Imre nyug. jószágigazgató, dr Popa György községjegyő, dr Roescu György ügyvéd, Horváth Endre esperes, Jónás Demeter, Gherlan János szőlőtulajdonos, Ursan János, a városi gazdaság vezetője, Bodó Sándor városi kertész, Popa Iie szőlőtulajdonos, dr Popa Demeter, dr Popovici György állatorvos, dr Hasas Sándor főállatorvos, dr Popan de Pop János tanár, Corbu Silaghi János tanfelügyelő, Faur Mihály kereskedő, erdőész oklevéllel, Nistor Demeter, Jónás Mihály Szőlős, Moroc Ioan, Iancu Simon, Juden Teodor, Pantea Ioan, Tanase Ioan, Serfőző Gábor, Akhandez József kertész, Stettner Benő kertész Szőlős, dr Surducan Traian 8 holdas szőlő bérleje, Popa Demeter szőlőtulajdonos, Firu Miklós igazgató, Abrudan Ioan tanító, Muresan Petru szőlőtulajdonos, Lungu Ioan, Török Sándor, Popa Josif, Avram Florian, Kelemen Péter, Nánási Károly, Tikos András, Tokai Mihály, Costa Ioan, Uveges János, Nánási Mihály, Pap Mihály, Gui Ioan, Fodor Gergely, Barátky Béla, Marcutz Ioan, Hartmann Sándor, Szekes Gábor, Domokos János, Salyi József, Badar Béni, Jónás János, Theodorescu Demeter, Grünstein Béla, Chirilă Agoston, Dragos Dumitru, Craciun Ioan, Szentmiklósi Miklós, Moroc Vasile, Drile Ioan, Georgehe Fresineaux, Oláh Ferenc, Farkas Imre, Varga Mihály, Czina György, Vass Károly, Tyukody László, Bögs Imre, Dudás László, Lupascu Teodor.

A vidéki járásbírósnál 72 községből 4000 választót vettek be a listába. A biharmegyei gazdasági egyetnek az volna most a feladata, hogy kiírassa ebből s a többi járásbírósnál összeállított listából azok nevét, akik magyarok s akiket a listába felvettek. A listába való felvételt kérni most már elkészt. De irányítani ma még nem késő a listába felvett választókat, hogy a választásnál igyekezzenek a magyar földművelők, erdőtermelők és állattenyésztők képviselőit megfelelő arányszámban bejuttatni a nagyvárad mezőgazdasági kamarába. A magyar mezőgazdasági állattenyésztés és erdőtermelés fontos érdekei fűződnek ahhoz, hogy a magyarság képviselői is megfelelő képviseletet nyerjenek a kamarában, amelynek joga lesz javaslatokat terjesztetni a képviselőház elé s a minisztériumokkal közvetlen fog érintkezni.

Ahogy a fenti választói névsort átfutjuk, első szempillanásra láthatjuk, hogy itt a nagyvárad nemromán szavazók egész sorozata maradt ki. Hiszen a szőlőtulajdonosok nagy gárdája hiányzik a választók névjegyzékéből. Ha a listát hivatalból állították össze, szeretnők tudni, milyen adatok alapján történt ez. Ha csak a telekkönyvet vették volna alapul, már akkor is más névjegyzéket kellett volna kihozni. Jellemző azonban az emberek közömbösségére, hogy senki nem felelőzte a járásbírósnál kitétt választói névjegyzéket. Igaz viszont, hogy nem is tudott senki a névjegyzék kifüggesztéséről, sőt a mezőgazdasági kamarák megalakulásáról is kevesen hallottak.

A választást augusztus 25-én fogják megtartani.

Elitelték két gazdát mert az alispánnál panaszt emeltek

Még emlékeztető az a harc, ami a biharpüspöki jegyző és a község képviselőtestülete között folyt le az iskolaépítés és az iskolaadó körül. A képviselőtestület tagjai a törvényes álláspontra helyezkedtek és megtagadták a közfuvar utján való faszállítás, majd pedig Tarau József orsz. képviselő utján panaszt emeltek a vármegyén. A vármegye fegyelmi választmányja nem talált büntetendő cselekményt a jegyző ténykedése fölött, mert többnyire felsőbb utasításra cselekedett és a jegyzőt felmentette.

Zigre Teodor a felmentő határozattal kezében hatóság előtti rágalmaszást feljelentést tett a képviselőtestület két tagja, Pap József és Szeghalmi Imre gazdálkodók ellen a nagyvárad vidéki járásbírószá előtt.

A feljelentés fölött tegnap délelőtti ülésen a nagy József járásbíró. Dr Zigre Teodor jogiképviselőjével jelent meg, míg a földművesek, — amint ők mondták — igazságuk tudatában jogi képviselet nélkül jelentek meg.

A két vádlott elmondotta, hogy ők, mint a képviselőtestületnek tagjai, kötelességüknek ismerték az alispán előtt je-

Douglas Fairbanks

Mary Pickford

Pola Negri

Charlie Chaplin

Baby Peggy

Mack Sennet

Agnes Ayres

Jack Holt

Betty Compson

Nita Naldi

James Cruze

(s Nyugati karaván" rendezője)

Cecil B. de Mille

(a „Tizparencsolat" rendezője)

játszák a főszerepet a

„Hollywood"

című 8 felvonásos filmben.

Hogyan készül a film? Hogyan élnek a híres filmstarok? Hogyan lehet valaki filmszínész? Hollywood, a kaliforniai filmváros filmben. Estélyi Pola Negrinél. Filmfelvétel a Paramount műtermében.

Dorian film.

Bemutítja a

Dorian filmszínház

és a

Dorian Terrasse

ma, szombaton 3, 6 és 9 órakor

Jón: Glória Swenson legpazarabb filme:

Kékszakáll nyolcadik felesége

lentést tenni a jegyző ténykedéseiről. Előbb elpanaszolták Tarau József képviselőnek, aki felvesztette őket az alispánhoz. Az alispán jegyzőkönyvet vett fel a panaszról, melyet őt pontban foglaltak össze. És pedig: hogy a jegyzőnek 232 darab költségvetésmintát volt-e joga önhatalmával eladni a képviselőtestület beleegyezése nélkül s azt követelni a községtől, hogy a Mezey fakereskedő cégnek Nagyváradra ingyen beszállítsák? Pontos elszámolást kértnek az iskolaépítésre kivetett pénzokról. Az utcai új számtáblákat miért számították fel 40—50 leibe a jegyző, amikor Nagyszántón 15 lejért árúították. A jegyző a képviselőtestület meghallgatása nélkül háromszázezer lei iskolaadót vetett ki és hajtott be anélkül, hogy a képviselőtestület megkérdezte volna, mert, mint idegen ember, nem is ismerheti a község lakosságának teherbíró képességét. Néhai Szókó Imre hadjárva osztályrészét felvette s 10 hónapig magánál tartotta, holott ez a község kötelessége.

A panaszokat az alispán bevizsgálta, de amint fentebb említettük, a fegyelmi választmány felmentő ítéletet hozott.

A járásbíró előtt a két vádlott azzal védekezett még, hogy ők becsületében nem támadták a jegyzőt, de nekik kötelességük mindenről értesíteni az alispánt, amiben szabálytalanságot látnak. Felmentették, hogy nem volt joga a főjegyzőnek az iskolaadót egvedül, a képviselőtestület meghallgatása nélkül kivetni és felhajtani. Panaszukból semmit vissza nem vonnak, becsületüket nem kérik a bíróság előtt és büntetésnek nem érzik magukat.

A főjegyző jogi képviselője a megyei fegyelmi választmány felmentő határozatát felmutatva, kéri a vádlottak elítélését.

A járásbíró a felmentő fegyelmi határozatra hivatkozással mindkét vádlottat 1000—1000 lei mint fő és 300—300 lei, mint mellékbüntetésre ítélte. A pénzbüntetés behajthatatlansága esetén a büntetés 26 napi fogházra átváltoztatható.

A vádlottak bűnösségük megállapítása miatt felebezést jelentettek be.

Az ügy tehát a törvényszék elé kerül. Tisztában vagyunk azzal, hogy a jegyző számos községben ütközéspont a felsőbb hatóságok és a nép között. Az is bizonyos, hogy a tanfelügyelőség hajszolja az építkezéseket. De viszont az is tény, hogy Zigre Teodor jegyzőt ellen ugyanazokból a panaszokból kifolyóan, amelyet a két vádlott emelt s amelyben a fegyelmi választmány felmentette, újabb fegyelmi vizsgálat van folyamatban. A fegyelmi választmány nem tudja, milyen alapon mentette fel Zigre Teodort, holott az iskolaadó körül folyó szabálytalanságok, a mi elsősorban ott kezdődik, hogy a jegyzőnek a törvény nem ad jogot arra, hogy maga vesse ki saját szakálára a nép közt az adót, legkevesebbé, hogy árlejtés nélkül építtessen s chez hasonló önállósággal járjon el, arra készítették a vármegyei iskolaépítő bizottságot, hogy rendeletet küldött szét, hogy

iskolaadó sehol sem hajtható végre addig, amíg arra a megyei iskolaépítő bizottság végleges jóváhagyását nem adta.

A képviselőtestületi tagoknak pedig kötelességük jelentést tenni az alispánnak. Ha az alispán a panaszt nem látja jogosnak, helyesnek, bizonyára nem veszi fel, hanem tudtára adja Tarau József képviselőnek, aki maga is ért a közigazgatáshoz, hogy világosítsa föl a lakosságot, hogy a jegyző eljárása jogos és panaszuk helye nincs.

Ha nem mehet a nép az alispánjához, ha büntetésekkel elárnyítják a megyeházától, akkor az alsóbb hatóságok önkénye szabadjára ered. Amíg a járásbíró ítélete — amelyet természetesen nem bírunk — törvényszék elé kerül, reméljük, lejárhatja a megye a mostani fegyelmit is és a törvényszék felmentő ítéletet hoz a felebezésre. Ez az egyszerű járásbírósi ügy

nagy komolyságokat rejt. A megye urainak meg kell kétszer is gondolni, hogy a panaszló népet, ha a panasz tévedésen alapul, felvilágosítani kötelességük-e, vagy írásbeli panaszra utalni, aminek a következménye, hogy a jegyzőt is

egy vizsgálat kényelmetlenségeibe keverik, a népet megbüntetik s végül a falvakban az ellenségeskedést szítják fel a nép és a jegyző között. Ez az ítélet a megye vezetőit nagyobb tapasztalatra kell, hogy intse jövőre nézve.

Nagy izgalom Párisban a marokkói visszavonulás miatt

Pétain tábornok általános offenzívába akar kezdeni

Madridból jelentik: Itteni hivatalos helyen ma este azt a hírt közlik, hogy a rifkabilok bevették Taza elővárosát, Bal el Tazát: és most heves támadást intéznek a Fez felé vezető vasutvonal ellen. A rifkabilok tehát Fezt már közvetlen közélről fenyegetik. Abd el Krim a francia kiküldöttnek kijelentette, hogy nem fogadja el a felajánlott fegyverszünetet.

Párisból jelentik: A francia csapatok veresége, a legutóbbi marokkói jelentések szerint, a leg súlyosabb, amely eddig a francia hadsereget érte

Bal el Taza elvesztése rendkívül súlyos csapás a franciákra nézve, mert Tazának ez a külvárosa tulajdonképpen csak egy óriási pályaudvarból áll, amely az egész kelet-marokkói front ellátásához szükséges raktárakat és árukészleteket foglalja magába.

A pályaudvar elvesztése rendkívül megnehezíti a francia csapatok helyzetét. Ha a franciák nem tudják ezt a pályaudvart visszafoglalni, akkor teljesen lehetetlenné válik számukra, hogy a nagy ellátási útvonalakat használhassák és kénytelenek lennének az általános visszavonulást egy hátrább fekvő vonalra megkezdeni.

A franciák pozícióját rendkívül megnehezíti az a körülmény, hogy akkor, ha a védelmi vonalat vissza kellene vetni, ez olyan terrénra kerülne, amelynek védelme rendkívül nehézségeket okoz. Ezen a területen egyébként számos kisebb törzs föllázadt már.

Abd el Krim csapatai egyes helyeken a francia csapatokat egyenesen a lázadók fegyverei elé szorítják és így igen sok helyen a francia csapatok már két tűz között állnak. Egy francia osztagot bekerítettek és bosszúból, mert a francia repülők bombákat dobtak a fölkelőkre, a katonákat utolsó szálig legyilkolták.

Párisból jelentik: Ma reggel a francia miniszterelnökségen és a francia hadügyminiszteriumban már nem merték titkolni azt, hogy a marokkói helyzetben kritikus fordulat következett be és az idáig történt rendszabályok nem adnak többé garanciát azzal a lehetőséggel szemben, hogy a marokkói fronton igen súlyos események fognak bekövetkezni.

Painlevé ma kora délelőtt kérte a francia hadsereg legnagyobb tekintélyét, Pétain tábornagyot és vele tanácskozott több órán át a marokkói helyzetről.

Párisban a déli órákban már híre terjedt annak, hogy a Painlevé és Pétain tábornagy között folytatott tárgyalások eredménye gyanánt Pétain még a mai napon útrakel Marokkó felé.

Ma teljesen a marokkói hírek foglalkoztatták a párisi közvéleményt és ellentétes verziók voltak elterjedve. Egyes pessimisták, vagy optimisták azt híresztelték, hogy Pétain kiküldetése Marokkóba a béke gyors visszaszerzésének jele, mert a kormány Pétain tekintélyével akarja fedni Marokkó kiűritését és Pétain jelentésére támaszkodva fogja bejelenteni a marokkói küzdelem feladását, mivel a szükséges áldozatok nem állának arányban a lehetséges eredményekkel. Másfelől viszont úgy tudták, hogy Pétain tábornagy vállalta a marokkói főparancsnokságot és nem adja föl a harcot, sőt ellenkezőleg: egész vonalon erőteljes offenzívába fog átmenni, amint megkapta a kért erősítéseket.

Az esti órákban hivatalosan is közölték, hogy Pétain tábornagy útrakelt Marokkó felé, de nem adták pontos körülményeket Pétain megbízásának.

A hivatalos közlemény Pétain elutasításáról így hangzik:

Pétain tábornagy hirtelen elutasítása a marokkói harctérre nagy érdeklődést keltett a közvéleményben. Pétain tegnap este hosszabb tanácskozást folytatott Painlevé miniszterelnökkel és ma Párisból Toulousebe utazott, ahonnan Marokkó felé útrakel.

Azt remélik, hogy az új csapatok bevetése két héten belül már éreztetni fogja hatását. Csak az a veszedelem fenyeget, hogy addig az időig még néhány törzs a kitűnő ellenséges propaganda hatására alatt elpártol. A szultán kezdeményezésére közben ellenpropagandát indítanak. A szultán 500—600 emberből álló osztagokat is szervez, amelyeknek főparancsnoka a szultán testvére.

Párisból jelentik: Ma este a lapokkal illetékes helyről is közölték azt, hogy a marokkói hadszíntéren igen heves harcok folynak és a francia front háromszáz kilométeres vonalon van mozgásban.

minőségben vezet

Atlantic mozgó

4, 6 1/4 és 9 1/4 órákor

Apolló mozgó

3, 5, 7 és 9 órákor.

Ma, szombaton

először:

A nők ellenségei

Ma, szombaton

először:

Blasco Ibanez világhírű drámája 10 hosszú felvonásban.

Fény és pompa. — Gyönyörű jelenetek Moszkva, Páris, Monte-Carlóról.

A főszerepekben: Lionel Barrymore és Alma Rubens, a legszebb moziszínésznő.

REISINGER ARNOLD mehanikai üzeme
Strada Alexandri 48

A parasztpárt Biharmegyében

A következő sorok közlésére kértek fel bennünket:

Főszerkesztő úr!

A „Sentinela de la Vest” 1925. július 15-iki számában vezércikk jelent meg ezzel a címmel: „A parasztpárt politikája Biharmegyében”. Hogy erre a kérdésre rávilágítsak, igénybe veszem az ön vendégszeretét az alábbi sorok számára:

Különös elégtellel vettem tudomásul a fent említett cikket, még pedig két lényeges okból.

1. Mert ez bizonyítja, hogy politikai ellenfeleink számolnak a parasztpárt erejével és ez őket nemcsak elvi politikai diszkussziók kifejtésére ösztönzi, hanem ez pártjuk jövődó politikájára nézve is aggodalommal tölti el őket. 2. Hogy a Biharmegyei liberális-párt szimpatikus Senecájának bizonyára súlyos okai voltak arra, hogy elegáns tógáját, amelynek redői mögött annyi böles okosság rejlik, Cincinatus nehéz és közönséges fegyvertelével cserélje fel. Ami engem csodálathoz ejt azonban mégis az, hogy az említett cikk szerzője miként tudott olyan kifogásokat felsorolni, amelyeket csakis a liberális-párt címére lehet intézni. Az egész világ előtt köztudomású tény, hogy a biharmegyei liberális-párt vezetőiről lehet elmondani, hogy a „bukaresti expressz gyorsan és hirtelen itt termelt utasai” közül valók, vagy pedig akár innen, akár túl a Tiszán levő pártok elszármazottjai, de majdnem valamennyien kétes nemzeti és erkölcsi multtal dicsekedhetnek.

És csodálkozom azon, hogy miként jellemezte meg a „Sentinela de la Vest” hasábjain ez a cikk, amely kifejezetten alantas regionalizmusra úszít, amikor köztudomású, hogy e lap megjelenésétől kezdve a mai napig, verte a nagy dobát a regionalizmus leküzdése mellett. Eppen ezért felmerül a kérdés: mikor volt a Sentinela őszinte, akkor vagy most? Én azt hiszem sem akkor, sem most. Mégis szomorú, hogy valaki választási oportunitizmus kedvéért feláldozza egész harci hitvallását, még akkor is, ha ez nem volt egyéb egyszerű cégérnél.

A regionalizmusnak meg van a maga helye és jogosultsága. Mindig megértettem ezt, ha helyi érdekek patriotizmusáról volt szó. Egy véleményen vagyok a tekintetben, hogy nem mindegy ember, aki erre a vidékre pottyant — azzal a világos céllal, hogy bizonyos pénzügyi spekulációkat üzzön, amelyek olykor a büntetőtörvény könyvet érintik, — támaszthat igényt arra, hogy annak a provinciának közügyeit vezesse, amelyet barbár módon kizsákmányol s amelynek javára a köztevékenység semmiféle terén becsületes és hasznos munkát nem végez. Rossz szolgálatot tesz azonban nemcsak nemzeti, de szociális szempontból is az, aki oly egyének köztevékenységét akadályozza meg, akik jöhetnek az ország más vidékéről származnak, bebizonyították és bebizonyítják, hogy ennek a tartománynak jóvoltáért dolgoznak. A liberális-párt hány hirtelen felbukkant kalandora tudná igazolni, hogy miért él Biharmegyében?

Azt mondja a Sentinela, hogy a parasztpárti politika létezését Biharmegyében megértene, ha az, mint a bihari barázdák természetes virága sarjadt volna ki. Ne beszéljünk ennek a frázisnak a bájáról, — amelyek különös zamatja van akkor, ha eszükbe jut, hogy ebbe a barázdába 1907-ben mintegy tízezer paraszttal dobta be éppen azért, hogy bebizonyítsák e barázdával és a paraszttal szemben különös szeretetüket — én megjegyzem, hogy a cikkíró urna a memóriája. 1921-ben az élesdi kerület képviselőválasztásán I. Raducanu parasztpárti vezért vá-

lasztották meg tényleg a parasztság képviselőjéül. Hogyha még sem őt jelentették ki megválasztottnak, ez annak tulajdonítható, hogy amint a Sentinela is nagyon jól tudja, az urnalopás banális eszközt a liberális rezsim ugyanazzal az odaadással alkalmazta Biharban is, mint amellyel 1918.

Molnár Ferenc és Fedák Sári válópöre

Budapest botránykrónikája legközelebb egy olyan eseménnyel gvarapódik, amelynek szereplői világhíre révén élénken fogja foglalkoztatni minden bizonyosság szerint a külföldi sajtót is.

Nem pletykálódás, mint inkább a magyar színpadi irodalom történelme az, amely Molnár Ferenc és Fedák Sári házasságát és válópörét a nagy nyilvánosság előtt kitergeti. Mert hiszen róluk van szó. A legnagyobb magyar színműről, akinek a híre a földgömb valamennyi parányi kulturempóriumába elhatolt, szindarabjait minden nyelvre lefordították és előszóval, vagy filmen éppúgy játszásk San-Franciskóban, mint Tunbuktuban. Róla van szó és Fedák Sáriról, aki ösztönösen igyekezett férje nagyságához felnőni, de míg hirneve egyre öregbedett, megöregedett bizony a primadonna is.

Fedák Sári a színpad illúziójában megtartotta teljes rugékonyságát, de Molnár Ferenc szemébe mégis csak jobban beleizzott egy lendülő fiatal színész nő atavisztikusan finom karcsúsága. Darvas Lilinek, a gordonka hangú ujjbősnővel szemben a szerelem színpadán elbukott Fedák Sári. Az életben győzött Molnár Ferenc álláspontja és az isteni Szasza volt az, akinek pillanatnyi stratégiából háttérbe kellett vonulnia Darvas Lilivel szemben. De Fedák Sári korántsem akart eltávozni Molnár Ferenc életéből és ahol csak tehetette, emlékeztette a nagy írórt arra, hogy van és nem feleli el, amit egy nő sohasem tud megbocsátani, azt, hogy elhagyták. Így, ahol csak tehetette, borsot tört férje orra alá, amerikai turnéján, a nagy világlapokban mindenütt mint mister Molnár szerepelt. Csak így: Molnár Ferencné. Molnár hiába tiltakozott, nem tehetett semmit. Válni akart, de Fedák hallani sem akart a válásról. Harmincezer dollár ígért Fedáknak, de mindhiába, nem fogadta el.

A válást aztán néhány héttel ezelőtt akuttá tette, hogy Darvas Lili is ott hagyta az öregedő író és külföldi szanatóriumokba bujt el a lángoló szerelem elől, mely végetes elhamvadással fenyegeti egy szépen élt és sokat élt nagy literary gentleman megkopott szívét. Darvas Lili magányából csak mint Molnár Ferencné hajlandó visszatérni a magyar fővárosba s befejezés előtt álló tárgyalásokat folytat a legkiválóbb rendezővel, Reinhardttal. Molnár Ferenc maga is autóra ült, feladván régi kabaláját saját Rolls Ropsába, amelyen előbb Pozsonyba, majd Ausztriába követte a művésznőt.

Az író ezután Münchenbe vonult vissza, hogy megírja a következő darabját, de Münchenből egy másik és új darabjával legalább is egyformán érdekes írást kezelt. Ez az írás dr. Polónyi Dezső ügyvédnek szól és Molnár Ferenc felhívja benne ügyvédjét, hogy haladéktalanul indítsa meg a válópért felelőse, Fedák Sári ellen. Molnár Ferenc az ügyvéd tudomására hossa, hogy a válópért lefolytatásához 30 házasságtörési esetet tud bizonyítékokkal együtt prezentálni felesége terhére.

Fedák Sári ezzel szemben dr. Fábrián Bélát bízta meg képviselőtelével, kijelentvén, hogy a házasságot nem engedi az ő hibájából felbontatni, mert legalább 300 esetben tudja bizonyítani férje hiútlenségét.

— Ez lesz a legjobb szerelem életem

GÉPKONSTRUKCIÓK

és javítások, Strada Alexandri 48
Törött géprészek garantált hegesztése

december 13-án a bukaresti színház terén néhány száz munkással végzett.

A parasztpártnak gyökerei vannak Biharban.

Folytatom.

A. Mavrodin,

a biharmegyei parasztpárt elnöke.

ben, — mondotta Fedák Sári — és egyetlen tárgyalást se fogok elmulasztani, hogy szerepelhessek.

A pesti színházi dekonjunkturát, azt hisszük, ezzel a válópörrel egyszerre meg lehetne oldani. Csak ki kell bérelni a tárgyalásokra az Unio színházait.

ÜLDONSÁGOK

A cselédhűség ünnepe

A kalh. nővérdő egyesület „Margit” leánykörében most készülnek az évi „Hűségünnepre”, melyen a hosszabb ideig egy helyen szolgáló leányokat elismerő oklevéllel szokták kitüntetni. Ahik 1—2 évi szolgáltnak egy helyen, azok fekete betűs elismerő oklevelet kapnak, ahik 3—4 évig, azok piros betűs és ahik 5 vagy több évig, azok arany betűs. Az ünnepség nyilvános és az ideai csinos műsoru. Ennek, szavalat, tréfas jelenetek, tornajáték szerepel ezen a műsoron, mely a leánykör rendes helyén, a Nogáll-utcai zárdában, annak hűvös udvarán fog lefolyni július 26-án. Az ünnepségre díjtalan a belépés, de az egyesület önkéntes adakozásra szólítja a közönséget a leányokthon felállításának javára. Az otthon felállítását már nem csúszhat. Arad, Temesvár, Kolozsvár, Nagyszeben, Erdély minden nagyobb városa már régen leteleítette ezt a helynélküli levő fiatal leányoknak védett, fehér-othont nyújtó intézményt, csak a mi városunk nélküli még mindig, pedig itt nagyobb az erkölcsi veszedelem a munkanélküli fiatal leányokra, mint báhol a világon. Azért minél többen jelenlünk meg a „Hűségünnepen”, kelemenen elitölünk egy délutánt, nagy, nemes, szociális célt szolgálunk és tüntethetünk a hosszú szolgálattal bíró hűséges cselédleányok mellett.

Özv. dr. Személy Kálmánné.

* Szerdán lesz az utolsó minisztertanács. Bukarestből jelentik: Szerdán lesz az utolsó minisztertanács. Előzőleg a közszolgáltatási törvény végrehajtására kiküldött bizottság ülést fog tartani Bratianu Jonel elnöklésével és ez alkalommal véglegesen megállapítják a megyebeosztásokat.

* Összeírják a jégkárokat. Bukarestből jelentik: A belügyminiszter rendeltetleg utasította a megyék prefektusait, hogy a jég és esőkárokat írják össze és tegyék nek arról jelentést a belügyminiszternek. A kormány ötven százalékos kártalanítást fog nyújtani a lakosságnak.

* Eljárás a brassói pártgyűlés vezetőisége ellen. A Magyar Párt elnökségének tegnapi üléséről tudósítunk Kolozsvárról azt jelentette, hogy a párt központi vezetősége ellen letartóztatási indítványt adott ki a vádhatóság. A tudósítás ebben a formában téves. A brassói vizsgálóbíró csak vizsgálatot rendelt el a megnevezett urak, köztük Thury Kálmán elnök ellen azon a címen, hogy a kommunista Csetry Ferencet miért engedte szóhoz a brassói nagygyűlésen. A vizsgálatot még a brassói gyűlést követő napokban rendelték el s azóta folyik. Azonban letartóztatási indítvány nem történt.

* Kilenc új ügyvéd. A nagyváradai ügyvédi szolgálatbizottság tegnap fejezte be működését. A bizottság, amelynek elnöke dr. Kiss Demeter dékán volt az elnöke, 12 jelentkezőt vizsgáztatott. Vizsgáztatottak három ügyvédjelöltet, kilenc letette a vizsgát. Az új ügyvédek közül három nagyvárad, dr. Popoviciu Enea, dr. Ghelán Károly és dr. Marichis Petre, aki dr. Zigre Aurél társa lett.

* Három román diák gyalog járja be Európát. Tegnap este három ekzotikus öltözetű cserkész vonta magára a korzó figyelmét. Három izmos, napbarnított arcú gyerek, térdnadrágban, hátizsákkal, nagy botokkal. Gyalog járják be Európát és körútjukban tegnap Nagyváradra érkeztek. P. Comdescu, I. Constantinescu és N. Velciu, a három kalandor-diák neve, akik huszonnégy nap alatt felgyalogoltak Bukarestből Nagyváradra. A három diákot a hatóságok megvendégelték és ma utaznak tovább, természetesen gyalog, Budapest felé.

* A hadirokkantak és árva gyűlése. Vasárnap délelőtt 10 órakor a hadirokkantak, özvegyek és árva gyűlést tartanak a rendőrfőkapitány első emelet 17. szám alatt. Az elnökség kéri az érdekelteket, hogy teljes számban jelenjenek meg a gyűlésen.

* Halálos végű foghúzás. Budapestről jelentik: Székely László fogtechnikus június hó elején arra vállalkozott, hogy egyik páciensének, Pressburger Emil kereskedőnek fokozatosan husz fogát kihúzza a helyükbe műfogat tesz. A fogak húzását Székely június 3-án kezdte meg s naponként Pressburgernek egy-két fogát húzta ki. Június tizenhatodikán a pácienssen vérmérgezés tünetei kezdtek jelentkezni, pár nap múlva a beteget kórházba kellett szállítani, ahol június 25-én meghalt. A budapesti főkapitányságon most a Fogorvosok Országos Egyesülete feljelentést tett a fogtechnikus ellen, amiért az a fogorvosi rendtartás ellenére az áldozaton végrehajtott műtetre vállalkozott.

* Az év legkiemelkedőbb eseménye az aradi országos árumintavásár. Meg kell állapítanunk, hogy az esztendő legkiemelkedőbb eseménye az aradi árumintavásár, amely tíz napra nemcsak az ország iparát gyűjti össze egy városba, hanem a kíváncsiak és tanulmánygökök százezreit hozza el Aradra. A butorkiállítás, az ipari és képzőművészeti kiállítások a romániai ipar teljes mértékben való reprezentatív bemutatkozása, világcégek nagyarányú fölvonulása, mind olyan látványosságok, amelyek tíznapos ünneppé teszik az aradi országos árumintavásárt. Vásárigazolványok kereskedelmi és iparkamaráknál, sfatul fióknál és ipartestületeknél kaphatók.

* Mányoki Ica, Berecz Mancsi, Homoki Józsi folyó hó 18-án, szombat este tartják táncestélyüket a Félix-fürdőben. — Műsor után tánc. — Autójárat egész éjjel.

* Nagyváradon is kapható már az újságíró szindikátus 2 lejes sorsszege a Rudolf Mosse hirdetési vállalatnál, Bul. Regele Ferdinand 14. Főnyeremény 100.000 lei.

* A sztrájkoló pincérek kiáltványa Nagyvárad közönségéhez. Hetek óta tart a pincérsztrájk Nagyváradon és bizony a régi szakmunkások távollétét erősen megérzi úgy a közönség, mint a kávéházak. A sztrájkoló pincérek tegnap kiáltvánnyal fordultak Nagyvárad közönségéhez és minden szervezett munkához. Ismertetik bérmozgalmuk történetét, a harcot, amely szerintük a munkaadók konok és önző magatartásán feneklett meg. Kérnek mindenkit, hogy ne támogassák azt a kávéházakat, ahol sztrájk török dolgoznak, hogy ezzel is segítsék igazságos ügyük győzelmét.

* Értesítés. A Körös-utcai ág. ev. templomban Materny Imre főesperes két heti távolléte alatt f. hó 19-én d. e. 10 órakor Nosz Gusztáv, f. hó 26-án pedig ugyan csak d. e. 10 órakor dr. Gyenge János liceumi tanárok fogják az istentiszteletet végezni.

* A kerületi bajnokság programja. Ma délután fél 6 órai kezdettel tartják meg a Félix-fürdőben a kerületi úszóbajnokságot igen érdekes és izgalmas számokkal. Összesen 18 versenyszám lesz. A gazdag program és az erre beérkező rengeteg nevezés nivós versenyhez juttatja Nagyvárad sportközönségét.

* Az orth. zsidó elemi és polgári fiú és leányiskolák igazgatósága fölhívja mindazon szülőket, akik gyermekeiket az 1925—26. tanévre a fentemlített iskolák valamelyikébe *kedvezményes tandíjjal, vagy tandíjmentesen* öhajtják felvétetni, hogy az erre vonatkozó folyamodásukat f. hó 20-ás s 21-én 9-től 10-ig, az iskolák igazgatói irodájába mulhatatlanul nyújtsák be. Akik a jelzett határidőig e fölhívásnak eleget nem tesznek, az első félévben tandíjkezdve nyitnak nem részesülhetnek. A beadott kérelmek sorsáról az érdekeltek a rendes beíratások előtt értesítést nyernek. Az igazgató.

* Új autorizációk Nagyváradon. Az Egyesült Bank és Takarékpénztár megkapta a pénzügyminisztertől a Deviza-autorizációs jogot. Hasonlóképpen megkapta az autorizációt a Román-Oszták Bank is.

* Neményi Lili és Ihász Aladár, a kolozsvári magyar színház tagjai három legjobb szerepüket játsszák szombat, vasárnap és hétfőn a városi színházban.

* A Hegedüs Hírlapiroda vízumosztálva közli, hogy a jugoszláv vízum 100 leivel drágább lett.

* Mányoki Ica, Berecz Mancsi, Homoki Józsi folyó hó 18-án, szombat este tartják táncestélyüket a Félix-fürdőben. — Műsor után tánc. — Autójárat egész éjjel.

* Még szombat és vasárnap lehet beiratkozni az Orsolya-zárdának fiatal leányok számára rendezett svéd torna kurzusára és a hat hetes gépirótanfolyamra. Mindkettőnek díja 300 lei, melyhez a gépirótanfolyamnak 100—100 lei gép és papírhatalmat díj járul.

**Ha kíváncsi
kik
A nők ellenségei
nézze meg ez
Atlant és Apolló mozgók
műsorát.**

* Neményi Ili és Ihász Aladár, a kolozsvári magyar színház tagjai három legjobb szerepüket játsszák szombat, vasárnap és hétfőn a városi színházban.

Ha nem kapja,
ha rendetlenül kapja,
ha lakást változtat,
ha nyaralni, fürdőzni megy:
levelezőlapon értesítse a
NAGYVÁRAD kiadóhivatalát.

* A Biharmegyei Vadásztársaság értesíti tagjait, hogy erdei vadászatát Szaladobágy közszéki erdőben vasárnap tartja. Találkozás a közszéki Molnár vadórnel reggel 9 órakor. Intéző bizottság.

* Mányoki Ica, Berecz Mancsi, Homoki Józsi folyó hó 18-án, szombat este tartják táncestélyüket a Félix-fürdőben. — Műsor után tánc. — Autójárat egész éjjel.

* Strand krémet használjon és ha órákig is fekszik a napon, nem hólyagzik fel a bőre. Csak az Angyal drogériában kapható.

* Neményi Ili és Ihász Aladár, a kolozsvári magyar színház tagjai három legjobb szerepüket játsszák szombat, vasárnap és hétfőn a városi színházban.

Precíziós **FOGASKERÉK** gyártás,
Sír. A. Alexandru 48

Darvas harisnyát legjobbak!

* Legjobb telefonkészülék! villanykörte és manometer raktárról. Telefon és villanyszerelést, minden fémipari és eszterga-munkát, javításokat igen szolid áron vállal Rajz elektro-mechanikus, Szalárdi-utca 9. Telefon 512.

* Bomba 6 lej az Eldorádóban.

* Nem izzad se keze, se lába, ha Ultrakra krémet használ. Csak az Angyal drogériában kapható.

TÖZSDE

Zürich, július 17. Nyitás: Berlin 122'15, Newyork 515'15, London 2503 fél, Páris 2430, Prága 1525, Budapest 0.0072'55, Bukarest 250, Bécs 0.0072'55.

Bukarest, július 17. Zárlat: Valuták: Páris 982, London 1016, Newyork 208 háromn., Milano 780, Zürich 40'60, Bécs 29'40, Prága 620.

Valuták: Főit 1015, frank 1035, svájci 40, lira 795, dinár 360, dollár 208, osztrák 31, magyar 30, szokol 620.

Zürich, július 17. Zárlat: Berlin 122 ötny., Amsterdam 206'40, Newyork 515 egyeny., London 2503 fél, Páris 2420, Milano 19, Prága 1525, Budapest 0.0072 fél, Belgrad 905, Bukarest 250, Varsó 98 fél, Bécs 0.0072'55.

Budapest, július 17. A pénteki értékpapír-zárlat: Angol-M. 41, Keresk. 1008, Pesti Hazai 2445, Beocsini 1060, Urikányi 1130, Ganz-Vill. 1310, Nasici 2000, Magy. H. 376, Leszám. 64, Borsod-Misk. 200, Borsodi szén 54, Fegyver 700, Izzó 1210, Ofa 575, Osztr. H. 141, Olaszb. 18, Első Bp. 166, Kőszén 3160, Ganz-Danub. 2590, Csukor 2250, Tröszt 219.

Olcsóbb lesz a zöldség és a gyümölcs

Magyarországon katasztrófális a zöldség- és gyümölcstermelők helyzete

Rég nem volt olyan bő gyümölcstermesztés, mint az idén. Főleg nem pusztította, jégverés virágjában nem törte le, a nyár elég kedvező volt úgy, hogy Középeurópa gyümölcstermelése a lehető legjobb, legbőségesebb. Ma még tartja magát a gyümölcs ára a nagyvárdi piacon, mert még az erdélyi városokban nagy a korábban erőbihari gyümölcs után a kereslet. De ez már csak napokig tart. A fákön Erdélyben is bőségben van a gyümölcs és a nagyvárdi piacon zuhanni fog a gyümölcs ára. Zuhanni kell.

Magyarországon egyenesen katasztrófális már a rengeteg gyümölcsös következtében a gyümölcstermelők helyzete. A 3 hónapos eső áldásos volt a főzeleklélekre s olyan tömegben került most a budapesti piacra — mint Budapestről jelentik — hogy valósággal ellepték a kikötőket a gyümölcs- és főzelekes hajók. Kecskemét világhírű barack-piacát teljesen csödbe került. Máról holnapra a vajbáb a nagykereskedőknél 1500 koronáról 500 koronára esett. És ugyanígy a többi főzelekléle is. De a viszontelárusítók kénytelenek olcsóbban is adni, csak hogy pénzt lássanak. Uszály és vagonszámra rothad el a rengeteg főzelekléle és gyümölcs a magyar fővárosban s még az sem használ, hogy az utolsó tíz nap alatt az árak több száz perccenttel estek a legtöbb cikknel. A nagykereskedők tönkre mennek. A csöves tengerit most kezdik vagonszámra szállítani és potom áron eladni Budapesten és a paprika-invázió egy csapásra letörte a bolgár kertészeket.

NYILTTÉR

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtették el drága jó édes anyánk elbunyta alkalmával részvételükkel nagy fájdalmunkon enyhítettek, ezúton mondunk halás köszönetet.

Gerhardt Testvérek.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szombat délután fél 4 órakor: Halló Amerika, operettrevü újdonság, mérsékelt helyárrakkal.

Szombat este fél 9 órakor, Sztambul rózsája, operett, Neményi Lili és Ihász Aladár, a kolozsvári Magyar Színház művészeinek vendégfelleptével.

Vasárnap délután fél 3 órakor: Postás Katia, Vasárnap este fél 9 órakor: Három grácia, operett, Neményi Lili és Ihász Aladár, a kolozsvári Magyar Színház művészeinek vendégfelleptével.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől kezdve kezdi árusítani a színház pénztára.

SZÍNHÁZI IRODA HIREI:

— Neményi Lili és Ihász Aladár három vendégjátéka. Szombat este kezd meg Neményi Lili és Ihász Aladár három estére terjedő vendégjátékát a Sztambul rózsájával. A két erdélyszerte, sőt a határon túl is jól ismert művész vasárnap este a Három gráciában, hétfőn este pedig a Nótás kapitányban lép föl. Neményi Lili és Ihász Aladár vendégjátéka nemcsak azért eseménye az utószezonnak, mert bennük a kolozsváriárságot két legerősebb tagját látjuk, hanem azért is, mert mindketten az operettművészet igen magas fokán állanak és játékaik a legtisztább művészi élvezetet szerzik meg a közönségnek. A két vendégművész mellett Horváth Mici, Betegh Bébi, Rohonczy, Fratta, Hevesi, Madas, Stoll, Bihari Nándor, Sós jutnak kiváló szerepekhez.

— Karácsonyi Ili a Lili bárónőben. Kolozsvár primadonnája vendég szerepelt tegnap a színházban. A Lili bárónő című szerepét valasztotta bemutatkozni Karácsonyi Ili, akin meglátszik a fővárosi nevelés. Szép hangú, stíluskedvelő, kitűnő figurájú színész, akinek méltán volt megérdemelt sikere. A színház közönsége zajosan ünnepelte. Partnere Rohonczy Mihály megnívott alakítást nyújtott gróf Ilésházy szerepében s Betegh Bébi állott még az előadás központjában.

Minden hirdetés eszköz semmiféle akkor, ha
B-L-E-I-E-R
(Sas - passage)
tehénemű, harisnya és cipő árát megtekinti.

Heti árjegyzék.

Vastag vendégfői mélytányér . . .	16.—
Vastag vendégfői kistányér . . .	12.—
Csiszolt vizespohár	5.—
Csiszolt borospohár	3 50
Csiszolt vizes kancsó	26.—
Csiszolt sörspohár	14.—
Tea-s, kávécsésze aranyozott . .	24.—
Feketekávé csésze színes	20.—
Likörkészlet csiszolt színes . .	120.—
Vizeskészlet csiszolt színes . .	130.—

Demjonokat, essenciás üveget,
befőttes-, uborkás üvegeket,
tábla-, ablak-üveget, gittet

nagyban, kicsinyben, olcsón

Fratii KOMLÓS Testvérek

Oradea-Mare — Nagyvárad
Strada Nicolae Jorga (Zöldi-utca) 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

MOZI

— Mary Pickford és Douglas Fairbanks, férj és feleség először játszanak együtt egy filmben. A „Hollywood” című 8 felvonásos film az, amely otthonukban mutatja be őket. Kiülök még Pola Negri, Charlie Chaplin, Baby Peggy, Agnes Ayres, Mack Sennet, Nita Naldi, Jack Holt, Betty Compson, Thomas

Meighan játszanak ebben a filmben, amely a híres kaliforniai filmváros életét mutatja be. Az előadások 3, 6 és 9 órakor kezdődnek. Jön: Glória Swanson legpazarabb kiállítású filme: „Kékszakáll nyolcadik felesége”.

— A nők ellensége, Blasco Ibaneznek, a világirodalmi viszonylatban is első között helyet foglaló spanyol drámaírónak legjobb drámája kerül mátol kezdve az Atlantic- és Apolló-mozgóban vetítésre. Méltóan a világ-hírd drámáiról hírnevéhez, a rendező remekművet alkotott e darabbal, a fény és pompa, a szebbnél-szebb felvételek fokozzák a gyorsan perdülő téma iránti érdeklődést és figyelmet. A moszkvai, párizsi, montecarlói jelenetek a leg-szebbek, amit eddig láttunk. A darab két fő szereplője: Lionel Barrymore és Alma Rubens, kiknek nevei jól ismertek moziközönségünk előtt s e darabban beigazolják azt, hogy megérdemlik azt a széleskörű szeretetet, amit a közönség — s itt már az egész világról kell beszélnünk — rájuk pazarol.

A jómadár

— Regény —

27

Irta: Bónyi Adorján

— Milyen gyönyörű este van — mondta Tóth Eszter és pompás nagy szeme csupa édes érzéssel ragyogott rá Gyuszira.

— Gyönyörű — mondta csendesen Gyuszi, de olyan hangon, mint akinek a kihuzott fogát tartják az orra elé.

De közben nem az estét nézte, még csak nem is a színésznőt nézte és főleg nem Terebesyt nézte, hanem Trencsi bácsinak, a fogadósnak, a Nagy Kakas tulajdonosának eleven portréját, mely ott könyökölt ki a folyosó ablakán, maga is mindent tudva és maga is várva az izgalmas ügynek a fejleményeit. Gyuszi lappangó aggodalommal nézte bizony a Trencsi ur elrajzott koponyáját, amely hasonlított egy félíg felüvölt, félíg elpuffadt birkahólyaghoz és mialatt nézte, Gyuszi arra gondolt, hogy immár ötödik napja iszik, eszik, itat és etet és cigányozik kontóra Trencsi urnál. Ami alapjában nem volna baj, mert Trencsi bácsi minden köhegyi úri fiúnak közös édesapja volt bizonyos szempontból, olyan apa, aki éppen azt nem sajnálja számos gyermekeitől, amit a rendes apák szigorúan meg szoktak tagadni: az italt, kártyát, zenét és egyéb kellemességeit az életnek. Trencsi bácsi könnyen lehetett ilyen jószívű: egyszer a végén minden esetben megkapta valahogyan ennek a nagy jósnak az anyagi ellenértékét. És Gyuszi éppen ez kedélytelenítette el: milyen szomorú dolog lesz az, ha majd egy szép napon ki kell valahogy izzadni ezeket a pénzeket, ki bizony, amikor pedig az egész dolognak nem volt semmi értelme és semmi eredménye...

Mert az csak nem eredmény, hogy Terebesy olyan anyagi nyugalommal szivarozik, mintha élele legtitkosabb vágya az lett volna, hogy Ádám Gyuszival lássa együtt vacsorázni azt a nőt, akinek előzőleg ő maga csapta a szelet. Az sem eredmény, hogy most megjött a szolgabíró és is leült a Terebesy asztalához és nyilván a vadászatról beszélgetnek olyan derűlten, nyugodtan és mintha a világnak nem is lenne semmiféle eseménye, ami arra hivatott, hogy Terebesy lelki nyugalmát felzavarja és lángba borítsa.

Az meg már aztán a legbosszantóbb, hogy most még kártyát is hoztának és kezdenek kártyázni, itt a Nagy Kakas udvarán, annál az asztalnál, ahol pár nappal azelőtt még bizonyára szép szerelmes szók hangzottak el, és annak a másik asztalnak a szomszédságában, ahol a nő ül és a vetélytárs ül egy új és irigylendő szerelem virágzásában...

És azok ketten kártyáztak, kártyáztak komolyan, minden egyébről megfeledkezve kis fehér krétával titkosított gyűlöletes jeleket írva apró fekete táblákra, kártyáztak rendületlenül, még egy

óra múlva is, kártyáztak, még éjfélkor is, amikor pedig már ezüst fellegek közt nyugat felé bujkált a hold és elhallgattak a falu összes kutyái, és Tóni olyan gyönyörű zenét játszik a hegedűjén, hogy még a vadgesztenye virágok is bizonyosan könnyeznek álmukban, hát még menyinyire sirni kellene egy olyan valakinek, akitől egész világ csufjára elszerezték a babáját...

— Szerettek — mondta csendesen a színész, amikor megtörtölte a száját a paprikás csirke után és kis fehér kezével megszorította Gyuszi kezét.

De Gyuszi csak elszontyolódva hallgatott és ez annyira feltűnő volt, hogy Tóth Eszter mindjárt meg is kérdezte:

— Valami bántja magát, kicsi fiam?

— Nem bánt semmi, csak azon gondolkodom, hogy ma este ez a Terebesy úgy látszik, egy cseppet se törődik magával.

Eszter édesen, álmosan, titkosan nevetett.

— Hát mondja, mit törődne, ugyan csakugyan mit törődne, mikor még délután megirtam neki a levelet.

— A levelet?

— A levelet bizony, amelyekben megirtam, hogy én többet vele nem barátkozhatom, én nagyon sajnálom, de én már többet Róhegyen vele nem lehetek, mert most már nem vagyok egyedül, van egy régi kis barátom, aki... aki szeret... és akit én is nagyon, de nagyon szeretek! Megirtam én neki ezt is és megirtam, ne haragudjon és ő visszaírt nagyon kedvesen, hogy nem haragszik ő, nem ő, egy cseppet sem. Hát ez történt. Érti már?

Értette Gyuszi, nagyon is értette. Mindenki más az ő helyén itt Róhegyen valami nagy és friss gazdagságot érzett volna, ha neki sugja el a színész ezekeket a kedves kis szerelmes szavakat... csak éppen Gyuszi érezte azt, hogy nem gazdagabb, hanem sokkal, de sokkal szegényebb lett.

Szegényebb lett, egyszerre elhullottak falevél módra minden tervei és álmái...

A kíváncsiak is elszállingóztak, a szél is hűvösebb lett. Tóni cigány is bóbiskolgatott már a kert végében, a hold eltűnt, a pincérek a konyhaszemélyzet két nőtagjának terjedelmes szépsége mellett szép szavakkal heverték ki napi fáradalmukat, olyan szép szavakkal, amiknek szépségéhez csak az éllapok betűinek cikornyás szépsége mérhető (pedig azt a főpincér ur szerkeszti meg minden reggel) és Eszter még mindig szerelmes szívvel ábrándozott fiatal és szótalan gavallérja mellett és Terebesy még mindig fáradhatatlanul kártyázott a másik asztalnál a főszolgabíróval. Jó lenne már hazamenni — gondolta Gyuszi családottan és keserűen.

Ez a hangulat kísérte őt végig a kis utcában a Tóth Eszter lakásáig és amikor Gyuszi egyedül maradt, leült a szomszédház lőcájára és belebámult a nesz-telen és fekete éjszakába.

(Folyt. köv.)

Palesztinába utazók figyelmébe!

Legyorsabban a héber nyelvvel csak a Ráth féle tanulóssal sajátíthatják el. — Kapható: az

„EZRA” könyv- és papírkereskedésben, Str. Baross-u. 7.

Eladó szőlőparcellák

volt Rimanóczy-féle szőlő Repülőlődtől egy percre elsőrendű terméssel, mely telkeknek is alkalmas, 1000 kvadrátméterenként 36 ezer lei a 1 évi részletfizetésre. Kisebb nagyobb magánházak a város különböző részein. Dorongos oldalán 15 számú, 800 kvadrátméterenként 24 ezer lei.

WEINBERGER

Strada Anonima (Kommendáns-rét) 1.

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy sor 300
Hirdetés 600

Levelezés

"Biosórdi", "Szorgalmas", "Titok az élet", "Representabel 2212", "Megbizható", "38", "Zufall", "Szórákzás", "Sürgös", "Partiképes", "Komoly", "Industria" jellegű levelek van a kiadóba.

Jó fű jellegű levelek van a kiadóban. 2247

Arópolásra használja az Agi-oremet, melytől arc-bőre szép, tiszta és üde lesz. — Kapható drogériákban és illatszerárakban. Főlerakat: Diana gyógyszeriar Órădea Mare.

LAKÁS

Központon irodának helyisége kiadó. Üzemhelyiségek. Háromszobás központi lakás átadó. Butorozott szobák. Üzemhelyiségek. Kétszobás lakások. Balázsménál, str. Nicolae Iorga (Zöldfa-utca) 21. 2246

Nagybányán kétszobás lakás VIII/1-XI/1-ig kiadó. Cím: a Hegedűs Hírlapirodában. 2236

Alkalmazás

Nitlen igazokais felvétetik a Sonnenfeld dobozgyárban. Str. Paci (Béke-utca) 7. 2151

Két fiatal leány állást keres. Szíves megkereséseket a kiadóba. 2225

Állást vállal bármilyen volt postás, két gyermekes kűződő, 39 éves családapá. Cím: ad a kiadóhivatal. 2140

Éliszonyt keresek két gyermek mellé. Somogyiné Str. Titu Maiorescu (Ménház-u.) 5. 2249H

10.000 Lei fizetek annak, ki nekem nagyobb vállalatnál főtisztviselői állást szerez. 37 éves református. Volt monarchia legnagyobb ipari vállalatánál 17 évig mint főtisztviselő működtem. Legszigorubb diszkrétó biztosítva. Ajánlatokat "Diskrét" jellegű kiadóba kérek. 2245

Női divat és vászon szakmából keresek aug. 1-15 belépésre románul is beszélő, kizárólag előrangú eladói. Fényképes ajánlatokat igény megjelöléssel kérek Deutsch Mór Sztu-Mare. 2244

Rőfős, fűszeres segéd, keresztény, aug. 1-re állási nyerhet. Ajánlatát küldje Koch Géza Valea lui Mihai. 2243

Szakácsnő kerestetik azonnalra dr. Pogányánál, Piața Mihai Viteazul (Nagyipiac-ter) 10. szám. 2251

Adás-Vétel

Cukrászda berendezéssel, nagy ialmérésel, a legforgalmasabb helyen, egyedül cukrászda a városban, elköltözés miatt azonnal eladó. Értekezni lehet a tulajdonosnál, Török Józsefné Tasnád, jud. Salaj. 2235

Beköltözhető kcsbb ház nagyon o csón str. Nogall-utca 4 eladó. Értekezhetni ugyanott. 2243

B. P. Hásdun (Hármas-u.) 17. számú ház kedvező feltételek mellett eladó. 2241

Egy igen jókarban lévő 10 légnyomású, két hengeres gőzkazán eladó Bíró Sándornál, Sámboşag, Bihor. 2242

FIGYELEM!

Férfi sötét öltöny — 975 Leirol

Munkás nadrág — 155 "

Gyerek kótyum — 220 "

a lezszebb kiitelben kphatok:

ROSENFELD és RÖTH cégnél,
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-utca) 23.

ÚJ ÜZLETI

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készítőnél

ROSENBERG TESTVÉREK

Iorga (Zöldfa-u.) 8. - Behúzás javítás gyorsan készül.

Beköltözhető 5szobás modern magánház nagy kerttel 800,000 leiért kedvező fizetési feltételek mellett eladó

Mikussay József és Komjáthy Ferenc

Strada Csarmeri No. 2. — Találhatók a Royalban.

Jóforgalmu trafik, könyv- és papirtüzlet, egyedül álló a városba legforgalmasa b helyen, elköltözés miatt azonnal átadó. Értekezni lehet a tulajdonosnál Papp László dohánytőzsde, Tasnád, jud. Salay. 2234

Használt kerekcs kut, ócska ajtó, ablak eladó. Értekezni Str. Delavrancea Ritoók Zs.-u.) 38. 2252

Egy női szürke felöltő, egy toalettkör, szoba-asztal, konyhaasztal, képrámák, könyvek, kopir prés, vasláda, zsíros bodon, egy steázsi, egy ketrec, egy szeryes láda és mindenféle apróságok nagyon olcsón eladó. — Övezgy Schwartzné, Strada Densusienu (Jókai-u.) 12. sz. 2254

Vesszünk

butorokat, szőnyegeket, teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kasszáit, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiségek kereskedők Str. General Moşoiu (Mezey Mihály-utca) 10.

Hirdetmény

Köztudomásra hozzuk, hogy a Regimentul 5. Rosiori, Orădea-Mare, Calea Aradului abrak és takamány szállítására nyit árlejtést a következő mennyiségben:

1. Szalma circa 500.000 kg.

2. Széna circa 900.000.

3. Abrak 35-40 waggon (tengeri, zab)

Ajánlatokat az ezred pénztáránál kell beadni hétköznapiokon d. e. 8-12-ig, d. u. 15-19-ig, vasárnap deli 12 óráig.

Az árlejtés az 5. Rosiori ezred kaszárnájában 1925. augusztus 10-én lesz.

Comandantul Reg. 5. Rosiori

Imparatul Nicolae II.

Colonel Dengel.

Bükkfa, tölgyfa, topolya
hálószobák

amerikai iroda berendezések, faszíjkorongok, talicskák, hordó csapok, closett ülések, facsilárok, álló lámpák, kész szekerek és szekérraktrészek kaphatók:

REIN MARCELL
faáru- és butorgyárában.

Moricz Zsigmond: Pillangó L. Lei: 150.

I. o. téglá

saját igan hazaszállítva, rabitzlapok kaphatók:

Wasserstrom Sándor

tégla- és cserép gyárában

Sirul Minelor (Bányasor) 33. sz.

Eladó háztelkek kedvező fizetési feltételekkel. Be- és kihordó téglamunkások felvételnek.

SZEKRÉNYPAPIR

LEGOCSÓBBAN SZÁLLIT

SUNFIELD

DOMBORNÜNYOMDA

ÉS CSIDEKAPAR GYÁR

ORADEA-MARE

STR. VLAHUTA 29.

A Bíró József telepen

még négy darab legszebb alsó szőlő parcella jutányos árban és kedvező fizetési feltételekkel eladó. — Megtekinthető bármikor, értekezhetni a tulajdonosnál.

Bíró József

Calea Dorobanşilor (Rulikovszky-ut) 8.

Comitetul de construcţie şcol Santăul-Mare.

36-925.

Publicaţiune de concurs

Se publică nou concurs de licitaţie pentru transformarea şcolai de stat din comuna Santăul Mare, care va avea loc în ziua de 22 Iulie 1925, orele 11, în localul Primăriei.

Licitafja se va ţine în conformitate cu art. 72-84 din legea contabilităţii publice. Vor putea concura qualificaţii cu drept, cu oferte închise şi sigilate, cari se vor prezenta notarului din Santăul-Mare.

Suma de garanţie este de 10% din suma cuprinsă în oferta care se va depune înainte de a se începa licitaţia.

Devizul special, planul precum şi condiţiunile de licitaţie ori alte des luşiri, se pot primi şi vedea în biroul notarial din Santăul-Mare.

Santăul-Mare la 10 Iulie 1925.

Preşedintele com. şcol:

Cornel Delean.

Vegyiileg **TISZTIT, MOS, VASAL**

BORGOS

vegylisztitő, Bazár épület (Színház mellett.)

Henné Royale

A világhírű keleti poralaku

HAJFESTÉK

minden színben úgyszintén

Henol Royale

a folyékony hajfestékek királya meg-

érkezett és kapható kizárólag

Farkas István

Apolió drogeriájában ORADEA-MARE, Bulevardul

Regele Ferdinand 7-B.

SAVON DENTIFRICE
ROGER & GALLET

ELIXIR DENTIFRICE
ROGER & GALLET

Sonnenfeld Adolf nyomda Rézgy. Társ.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.